

REMISSVAR SOU 2021:37 Stärkt rätt till personlig assistans

Mottagare: Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sof@regeringskansliet.se

Referens: (ref. S2021/04587)

Frösundas övergripande inställning till utredningen i sin helhet

Förslagen är överlag mycket bra. Det är oerhört positivt att det äntligen kommit en utredning som kan medföra ett återställande och en riktigt välbehövlig positiv utveckling av rättigheterna för personer med funktionsnedsättningar.

Frösunda Personlig Assistans AB instämmer i samtliga förslag, med följande reservationer och synpunkter.

Författningsförslag

Lagtexten avseende de grundläggande behoven i § 9a LSS.

Det måste till ett ”eller” i uppräkningsdelen av de grundläggande behoven, för att det ska vara tydligt att man inte behöver ha behov av hjälp med samtliga grundläggande behov för att få rätt till assistans.

Ett förstärkt stöd vid sjukvårdande insatser

Vårdgivare

När en anordnare anses vara vårdgivare förefaller dennes ansvar kollidera med det ansvar den vårdgivare som delegerat insatsen har. Det behövs förtydligas vem som är ansvarig för vad.

Samverkan

Kravet på samverkan i 3 stycket i § 4, kap 2 i förslaget om lag till egenvård bör tas bort. Det bör istället framgå att samverkan ska ske efter att Försäkringskassan eller kommun har beviljat assistans för egenvårdinsats.

Det är uppenbart bra om det förekommer samverkan mellan ansvarig för egenvårdsbedömning och ansvarig befattningshavare hos assistentens arbetsgivare. Vi ser dock en risk med att bedömningarna kan komma att försenas utifrån sjukvårdens bristande resurser och att det kan bli problem när Försäkringskassan eller kommunen ska ta beslut om assistans.

Egenvårdsintyg krävs ofta under själva ansökningsprocessen om rätten till assistans, innan det finns någon arbetsgivare. Det kommer då uppstå en situation där Försäkringskassan eller kommunen inte kan bevilja assistans för egenvård trots att alla andra kriterier är uppfyllda. Besluten blir således inte fullständiga och ytterligare beslut måste tas för att den enskilde ska få assistans i rätt omfattning.

Det uppstår även en del frågor om hur samverkan ska ske när den enskilde byter anordnare och assistenterna byter arbetsgivare. Ska det ske en ny samverkan? Om samverkan försenas ska då det anmälas till Försäkringskassan eller kommunen, som måste ta ett nytt beslut, eftersom egenvården då inte längre kan inkluderas i assistansen? Detta löses om samverkan istället kan ske i efterhand.

Omprövning

Frösunda delar utredarens bedömning att det saknas skäl att föreslå införande av någon särskild reglering om omprövning av gynnande beslut i LSS i ärenden om personlig assistans för egenvårdsåtgärder. Att skapa möjligheter för kommunerna till omprövningar utöver vad som följer av förvaltningslagen framstår som obehövt.

Nya grundläggande behov

Frösunda anser att det är mycket positivt att utredaren betonar att det handlar om en återställning av möjligheten att beviljas tid för vissa stödbehov så som grundläggande behov, men att det också finns utrymme för att föreslå att vidga rätten till personlig assistans för tillsyn. Frösunda delar utredningens bedömning i 5.5 om vilka tre kategorier av tillsyn som behövs.

Frösunda instämmer i utredarens uppfattning att det finns anledning att avstå från att använda begreppen tillsyn, övervakning och ingripanden vid införandet av de nya grundläggande behoven. Uttrycken bidrar till att skapa en bild av den enskilde så som en icke-självbestämmande person som behöver övervakas, snarare än en person som är i behov av ett visst stöd för att få sina behov tillgodosedda.

Av kapitel 10.4 framgår att utredaren genomgående och avsiktligt har valt att lämna de formuleringar som föreslås ett visst utrymme för bedömning för att inte ramen ska bli alltför begränsande. Frösunda noterar vidare att utredaren genom utredningen exempelvis påtalar när nuvarande möjlighet är allt för snäv eller när det inte går att göra en uttömmande uppräkningslista. Såväl intentionen att utvidga rätten till personlig assistans som ambitionen att säkerställa en viss förutsägbarhet i tillämpningen är mycket tydlig. Lagtexten bör därför inte gå att tolkas på ett sådant sätt att det inskränker rätten till assistans, vilket givetvis är en risk när det lämnas tolkningsutrymme.

Frösunda är av uppfattningen att sådan hjälp som avses i 10.4.2 alltid bör utgöra särskilda skäl för assistans i barnomsorg och skola. Utredaren bedömer att nuvarande möjlighet att beviljas särskilda skäl bör vara tillräcklig. Frösunda instämmer i utredarens bedömning att det finns anledning att utvärdera hur särskilda skäl i detta avseende tillämpas i praktiken.

Ett avgränsat och mer rättssäkert föräldraavdrag

Rätten till assistans bör utgå från en individuell bedömning, men då Försäkringskassan och andra myndigheter försummat att göra en objektiv och vetenskaplig utredning av barns normala behov av hjälp, är det nu läge att schablonisera avdraget. Eftersom föräldraavdraget inte har en vetenskaplig grund är det viktigt att detta inte blir för stort (för att undvika att barn även i framtiden felaktigt nekas assistans).

Schablonen för föräldraavdraget (Tabell 11.1) bör därför förändras enligt följande.

- Avdrag för grundläggande behov bör begränsas till 6 års ålder.
- Avdrag för andra personliga behov bör begränsas till 14 års ålder.

De flesta barn klarar sina grundläggande behov självständigt efter 6 års ålder, vilket bland annat framgår av den australiensiska hemsidan nedan.

<https://childdevelopment.com.au/resources/child-development-charts/self-care-developmental-chart/>

Anglosaxiska barn förefaller också borsta tänderna själva i betydligt yngre ålder (6-7 år) än vad Försäkringskassan (12 år) anser att svenska barn gör. Se exempelvis NHS hemsida.

[Children's teeth - NHS \(www.nhs.uk\)](http://www.nhs.uk)

Över 6 års ålder bör således inget föräldraansvar beaktas för de grundläggande behoven. Vad gäller övriga behov får tonåringar normalt sett anses klara av det mesta på egen hand. Något avdrag för övriga behov efter 14 års ålder bör således inte göras, vilket förövrigt stämmer bra med praxis i dagsläget.

De barn som idag har rätt till assistans all vaken tid eller dygnet runt riskerar att få minskad assistans om utredningens förslag kvarstår oförändrat.

Ventilen – Hänsyn till det enskilda barnets situation

Det är fantastiskt att det nu föreslås att även om hjälpbehovet avseende de grundläggande behoven är tämligen begränsat kan det med hänsyn till barnets bästa beviljas assistans. Med tanke på hur kommunerna och domstolarna tidigare tolkat lag och förarbete förefaller det dock nödvändigt att förtydliga i lagtexten att assistans inte ska kunna nekas med hänvisning till barnets bästa.

Det bör även förtydligas att samtliga barns bästa ska beaktas, således även hemmavarande minderåriga syskon.

Övriga kommentarer

Utöver de problem som utredningen fått i uppgift att analysera föreligger ytterligare allvarliga problem med nuvarande lagstiftning och praxis.

Omprövning

Eftersom de kommunala besluten oftast är slentrianmässigt tidsbegränsade, och således prövas på nytt vart eller vartannat år, även för vuxna personer, kan assistansberättigade personer inte känna någon trygghet och kontinuitet ifråga om assistansen. Sådan trygghet kan lagstiftaren åstadkomma med enkelhet genom att föreskriva att de kommunala assistansbesluten som huvudregel ska gälla tills vidare, i likhet med vad som gäller hos Försäkringskassan och i enlighet med intentionen i § 7 LSS.

Försämringar av rättigheterna

För att de positiva förslagen inte återigen ska fördäras eller förvanskas genom Försäkringskassans, kommunernas och domstolarnas agerande bör det tydligt anges att

myndigheterna har ett särskilt ansvar att agera på ett sådant sätt att rättigheterna inte inskränks eller begränsas.

Detta är synnerligen viktigt eftersom dessa lagförslag just tillkommit i ljuset av tidigare rättigheter inskränkts genom praxis, som har sin grund i negativa beslut från Försäkringskassan och kommunerna. Praxis har snedvridits eftersom inga avgöranden härrör från myndighetsbeslut som utökar rätten till assistans (förutom i ett fåtal fall som det Allmänna Ombudet hos Försäkringskassan har drivit).

Remissvaret är sammanställt 2021-09-24

Christian Källström
Chefsjurist

Johan Svanström
Jurist

vid Frösunda Personlig Assistans AB

REMISSVAR SOU 2021:37 Stärkt rätt till personlig assistans

Mottagare: Socialdepartementet

Ytterligare synpunkter från Frösunda Personlig Assistans AB (tidigare en del av Frösunda Omsorg)

Författningsförslag

Lagtexten avseende de grundläggande behoven i § 9a LSS.

Nuvarande förslag.

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med *sina grundläggande behov*.

Det har uppmärksammats att lagtextens utformning riskerar att resultera i att kommuner, Försäkringskassan och domstolarna tolkar lagen på sätt att den enskilde måste ha hjälp med alla grundläggande behov, för att få rätt till assistans.

Vi har i tidigare svar angett att det krävs ett ”eller” i uppräkningslistan av de grundläggande behoven. Det krävs emellertid en ändring tidigare i texten. ”sina” i texten ovan måste föregås av ”ett eller flera” alternativt ”något”.

Lagtexten bör således vara som följer.



Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera av sina grundläggande behov.

I nuvarande lagtext finns redan ”eller” med i uppräkningslistan vilket klar gör att den enskilde enbart behöver hjälp med ett grundläggande behov för att få rätt till assistans. Det bör givetvis även fortsättningsvis vara så att det enbart krävs behov av hjälp med ett grundläggande behov för att det ska föreligga en rätt till assistans.

Christian Källström

Chefsjurist

Frösunda Personlig Assistans AB